

ILMIY PSIXODIAGNOSTIKA BILAN AMALIY PSIXODIAGNOSTIKANING O'ZARO ALOQADORLIGI

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

psixologiya 1.24-guruh 2-kurs talabasi

Tursunova Dilnavo Mansur qizi

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

o'qituvchisi Rasulova Iroda (PHD)

Annotatsiya: Ushbu maqolada ilmiy psixodiagnostika va amaliy psixodiagnostikaning mazmuni, ularning psixologik diagnostika jarayonidagi o'rni, vazifalari va o'zaro aloqalari tahlil qilinadi. Ilmiy psixodiagnostika metod va nazariy asoslarni yaratib bersa, amaliy psixodiagnostika ularni real muhitda sinab ko'radi hamda qo'llash mexanizmini shakllantiradi. Ikkala yo'nalishning o'zaro ta'siri diagnostikaning samaradorligi va ishonchliligini oshiradi.

Kalit so'zlar: psixodiagnostika, ilmiy izlanish, amaliyot, psixometrik ko'rsatkichlar, validlik, ishonchlilik.

Annotation: This article examines the interrelation between scientific psychodiagnostics and applied psychodiagnostics, their roles, functions, and complementary characteristics within psychological assessment. Scientific psychodiagnostics develops theoretical foundations and psychometric standards, while applied psychodiagnostics tests and implements these methods in real-life settings. Their mutual influence enhances the accuracy and effectiveness of psychological diagnostics.

Keywords: psychodiagnostics, scientific research, applied psychology, psychometric indicators, validity, reliability.

Аннотация: В данной статье анализируется взаимосвязь научной и практической психодиагностики, их роль, функции и взаимодополняющие особенности в процессе психологического обследования. Научная психодиагностика разрабатывает теоретические основы и психометрические требования, тогда как практическая психодиагностика применяет и проверяет эти методы в реальных условиях. Взаимное взаимодействие этих направлений повышает точность и эффективность психодиагностики.

Ключевые слова: психодиагностика, научные исследования, практика, психометрические показатели, валидность, надежность.

Kirish: Psixodiagnostika psixologiya fanining shaxs va psixik jarayonlarning individual xususiyatlarini aniqlashga qaratilgan muhim bo'limi hisoblanadi. Bu yo'nalish shaxsning qobiliyatlari, temperament, xarakter, emotsional holat, intellekt darajasi va boshqa psixologik belgilarni maxsus metodlar yordamida o'lchashni nazarda tutadi. Psixodiagnostikaning samarali bo'lishi nazariy asoslar va amaliy ko'nikmalarning uyg'unligiga bog'liq. Shu bois psixodiagnostika ikki asosiy qismga — ilmiy psixodiagnostika va amaliy psixodiagnostikaga bo'linadi. Ilmiy psixodiagnostika diagnostik metodikalarni ishlab chiqadi, ularning psixometrik xususiyatlarini tekshiradi, validlik va ishonchlilik darajasini aniqlaydi. Amaliy psixodiagnostika esa ushbu metodlarni real sharoitlarda qo'llab, insonlarning psixologik holatini aniqlash, baholash va tahlil qilish jarayonlarini amalga oshiradi. Ushbu maqolaning maqsadi — ilmiy va amaliy psixodiagnostika o'rtasidagi o'zaro

bog'liqlikni tahlil qilish va ularning psixologik diagnostikadagi o'rnini yoritib berishdir.

Asosiy qism

1. Ilmiy psixodiagnostikaning mazmuni va vazifalari

Ilmiy psixodiagnostika diagnostika jarayonining nazariy poydevorini yaratadi. U quyidagi vazifalarni bajaradi:

- Psixologik o'lchov vositalarini ishlab chiqish (testlar, so'rovnomalar, proektiv metodlar).
- Metodikalar ishonchliligi, validligi va standartlarini aniqlash.
- Psixometrik modellash va statistik tahlillarni amalga oshirish.
- Diagnostika jarayonini ilmiy asoslash va nazariy tushunchalarni rivojlantirish.

Ilmiy psixodiagnostika testlarni yaratishdan tortib, ularni standartlash va normativ ko'rsatkichlar ishlab chiqishgacha bo'lgan jarayonlarni qamrab oladi.

2. Amaliy psixodiagnostikaning mazmuni va vazifalari

Amaliy psixodiagnostika ilmiy asoslangan metodikalarni real hayotda qo'llashni anglatadi. Uning vazifalari quyidagilardan iborat:

- Psixologik testlarni maktab, klinika, harbiy tizim, ishlab chiqarish yoki konsalting muhitida qo'llash.
- Shaxsning psixologik xususiyatlarini aniqlash, baholash va tahlil qilish.
- Diagnostika natijalari asosida tavsiyalar berish.
- Ilmiy metodlarning real sharoitdagi samaradorligini tekshirish.

Amaliy psixodiagnostika testlarni qo'llashda psixologning tajribasi, etik tamoyillar, to'g'ri talqin qilish ko'nikmalari muhim hisoblanadi.

3. Ilmiy va amaliy psixodiagnostikaning o'zaro aloqalari

Ilmiy va amaliy psixodiagnostika bir-birini to'ldiradi va o'zaro bog'liq siklni tashkil qiladi:

a) Ilmiy psixodiagnostika amaliyot uchun asos yaratadi

- Ilmiy yo'nalishda yaratilgan testlar amaliyotda qo'llanadi.
- Amaliy psixologlar ilmiy asoslangan metodikalar yordamida inson ruhiyatini o'lchaydi.

b) Amaliyot ilmiy tadqiqotlarga turtki bo'ladi

- Amaliy jarayonda aniqlangan kamchiliklar va ehtiyojlar ilmiy tadqiqotlarga yangi yo'nalish beradi.
- Masalan, milliy mentalitetga mos testlar yaratish zarurati.

c) Psixometrik talablar ikki yo'nalishni birlashtiradi

- Ishonchlilik va validlik ilmiy jihatdan tekshiriladi, amaliyotda sinovdan o'tadi.
- Normativ ma'lumotlar real populatsiya orqali tasdiqlanadi.

d) Diagnostika tiziminining rivoji o'zaro hamkorlikka tayanadi

1. Ilmiy tadqiqotlar amaliyotga sifat olib kiradi.
2. Amaliyot ilmiy asoslarni hayotiy qiladi.

Xulosa

Ilmiy va amaliy psixodiagnostika psixologik o'lchashning ikki ajralmas komponenti bo'lib, bir-biri bilan uzviy bog'langan. Ilmiy yo'nalish psixodiagnostikaning nazariy va metodik poydevorini shakllantiradi, amaliy yo'nalish esa bu poydevorga tayangan holda real muhitda inson xususiyatlarini aniqlaydi va baholaydi. Ularning muntazam hamkorligi diagnostikaning aniqligi, ishonchliligi va amaliy ahamiyatini oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Anastazi A., Urbina S. "Psychological Testing". – New York, 1997.
2. X.B. Bapoyev. "Psixodiagnostika asoslari". – Toshkent, 2019.
3. Cattell R. "Measurement of Personality and Abilities". – London, 1991.
4. Xolodnaya M.A. "Psixologik diagnostika". – Moskva, 2010.
5. O'zbekiston Respublikasi Psixologiya instituti ilmiy-uslubiy qo'llanmalari.